

BESLUT

2022-12-12 Dnr: 22/02833

SAKEN

Herr Talman, SVT1, 2022-09-16, satirprogram om svensk politik; fråga om opartiskhet, saklighet och mediets genomslagskraft

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet eller mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

PROGRAMMET

Det aktuella avsnittet handlade om resultatet i riksdagsvalet. Avsnittet inleddes med att dockor föreställande representanter från riksdagspartierna reagerade på valresultatet. I ett återkommande inslag i avsnittet satt dockorna föreställande partiledarna från högersidan i knät på en docka föreställande Sverigedemokraternas (SD) partiledare iklädd tomtekläder för att berätta vad de önskade sig. Dockan som föreställde Kristdemokraternas (KD) partiledare sa då, vänd mot kameran: ”Ja, lite får man offra sig. Senast jag gjorde så här lurade jag till mig ett hus.”

Avsnittet avslutades med en sång där dockorna som föreställde partiledarna på högersidan sjöng om valvinsten. Ett stycke sjöngs även av en docka som föreställde en rappare. Denna docka sjöng bland annat: ”Demokratin är schackmatt, Sverige har fått fnatt. Om du är svart, så räkna med att, det blir hell, varje kväll blir till en kristallnatt”.

Mot slutet av sången sjöng dockorna föreställande partiledarna på högersidan bland annat ”vår nya gyllene regel är att arbete ger frihet”. De sista sekunderna panorerade kameran uppåt så att det gick att se att dockorna stod under en skylt med texten ”Arbete ger frihet”.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna är i huvudsak kritiska till sången och skylten som visades i slutet av programmet. Anmälarna anser att detta var kränkande mot judar och förintelsens

offer samt att betrakta som ett politiskt ställningstagande genom att det implicerades att högerpartierna gick att koppla samman med nazismen.

En anmälare anser att det i programmet hävdades att KD:s partiledare "lurat sig till ett hus" och att det var ett osakligt påstående.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att programmet överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt med mediets genomslagskraft och anför sammanfattningsvis följande.

Det är tydligt för publiken att *Herr Talman* är ett hårt skruvat satirprogram om politik. Satir är till sin natur gränslös, ibland smaklös och provocerande, så också *Herr Talman*. SVT har strävat efter att varje vecka vara så vass och aktuell som möjligt. Det nu anmälda programmet sändes alltså samma vecka som det blev klart att Moderatledarens "lag" vunnit riksdagsvalet, att SD fått fler mandat i riksdagen än Moderaterna (M) och Sverige för första gången skulle styras av ett "block" där SD ingick.

SVT har strävat efter en jämn fördelning av hårda skämt mellan alla partier i riksdagen, men har även bedömt att udden kan riktas särskilt hårt mot den med mest makt, vilket vid tidpunkten för det aktuella programmet var M:s partiledare och hans "block". Som motvikt kan nämnas att tidigare socialdemokratiska statsministern under hela den senare säsongen framställts som en kedjerökande, egoistisk despot som för att behålla makten utnyttjat sina närmaste medarbetare. I det nu anmälda inslaget kunde man få intrycket att hon liknades vid Hitler i en pastisch på filmen "Ungångaren", när han inser att han förlorat kriget och verbalt totalsågar alla sina medarbetare.

"Arbete ger frihet"-skylten refererade till det faktum att SD skapades ur den rasistiska och nationalistiska kampanjorganisationen "Bevara Sverige Svenskt" (BSS) på 90-talet och att SD:s egen vitbok slagit fast att flera personer med nazistiska kopplingar fanns med bland grundarna i partiet. Sången handlade främst om Liberalernas (L) partiledares "besvärliga" position, där han ska försvara sina liberala principer i en alltmer konservativ och nationalistisk borgerlighet. Att låta partiledarna samlas under "Arbete ger frihet"-skylten i slutet var ett sätt att slå fast den satiriska poängen. Syftet var också att understryka flera partiers vändning i frågan om att samarbeta med SD, något som länge varit omdiskuterat, både inom politiken och bland väljarkåren och som fortfarande ger rubriker dagligen i och med regeringsbildningen.

"Arbete ger frihet" var även en satirisk blinkning mot Reinfeldt-erans "Arbetslinje". En moderat riksdagsledamot fick 2009 ta emot kritik efter att på sin blogg ha försvarat arbetslinjen i ett inlägg med rubriken "Arbete ger frihet". På nätet

cirkulerar även en fejkad dekal med ”Arbete ger frihet” som flera har trott har varit en äkta, mindre genomtänkt, dekal från M.

När dockan rappade om att ”varje kväll blir som en kristall-natt” så var det en satir över vänstersidans alarmistiska retorik i valspurten om vad som skulle hända med Sverige om högerens regeringsalternativ vann. Syftet med sången och den tillhörande skylten var aldrig att kränka någon eller att skoja om Förintelsen. Satiren riktades mot de olika partierna med avstamp i den kritik som riktats mot framför allt L, KD och M:s beslut att samarbeta med SD.

Den korta repliken från dockan föreställande KD:s partiledare om att ha lurat sig till ett hus var en kort blinkning till någonting som var mycket omskrivet för ett par år sedan, där en äldre man uppgav att han känt sig lurad att sälja ett hus till partiledaren. Även om husaffären aldrig gick till domstol utan slutade med en förlikning ansåg sig mannen fortfarande ha blivit lurad vid husköpet, uppgav hans advokat efter förlikningen. Att skoja om detta bedömdes i sammanhanget som en rolig detalj där SD:s partiledare svarade; ”Hoho – både snygg och smart”. Udden i skämtet var tydligt riktad mot partiledarna. SVT anser också att det tydligt framgår av inslaget att den satiriska udden i programmet var riktad mot partierna. Någon avsikt att kränka överlevande från Förintelsen fanns absolut inte.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Av granskningsnämndens praxis framgår att programformen har betydelse vid tillämpningen av kraven på opartiskhet och saklighet. När det gäller program och inslag av klart parodisk, ironisk eller satirisk karaktär kan dessa krav ställas lägre.

SVT ska även ta hänsyn till televisionens särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet).

Bestämmelsen tillämpas bland annat när det gäller program eller inslag som kan uppfattas som diskriminerande. Det innebär enligt granskningsnämndens praxis att programföretaget inte får sända program eller inslag som är uppenbart kränkande mot människor med visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller sexuell läggning eller mot människor med olika former av funktionsnedsättningar eller sjukdomar.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Herr Talman är ett satirprogram med karikatyrier av svenska partiledare. Det aktuella avsnittet hade fokus på den kommande regeringsbildningen och särskilt samarbetet mellan högerpartierna, som fått majoritet i riksdagen. I slutet av programmet förekom en sång med referenser till nazityskland där partiledarna från högersidan bland annat sjöng "vår nya gyllene regel är att arbete ger frihet" stående under en skylt som nämnden konstaterar anspelade på koncentrationslägret Auschwitz. Av SVT:s yttrande framgår att programmet är ett hårt skruvat satirprogram om politik i syfte att vara vasst och aktuellt. Det framgick enligt nämndens mening tydligt att den satiriska udden var riktad mot de politiska partierna med utgångspunkt i de aktuella regeringsförhandlingarna efter riksdagsvalet. Mot bakgrund av detta och då vida ramar gäller för vad som får sägas i ett program av klar satirisk karaktär anser nämnden att programmet inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet eller mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Kristina Åberg, Erik Fichtelius, och Sofia Olsson Olsén efter föredragning av Maria Vallin.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_0955e0bed3578778645838277ce379a76e
DATUM & TID:	2022-12-12 11:29:02 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-12-12 11:29:08 +01:00
Ref: 57314SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)